

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraça nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

Doamnei Prof. Balica Paula

Director

Școala Gimnazială Ion Agârbiceanu Cluj-Napoca

Str. Grădinarilor nr.1, 400192 Cluj-Napoca,

Tel: 0264/446556; Fax: 0264/446556

E-mail: contact@iagarbiceanucj.ro

RECOMANDAREA

Nr. 148 din 25. OCT. 2023

**referitoare la respectarea prevederilor art. 49 din Constituție privind protecția copiilor
și a tinerilor**

Prin petiția înregistrată cu nr. 27181/04.10.2023, Școala Gimnazială "Ion Agârbiceanu" Cluj a adus la cunoștință cazul elevului _____, care, datorită unui comportament neadecvat generează o stare de teamă în rândul elevilor și a cadrelor didactice, fiind afectat și procesul educațional.

În vederea soluționării dosarului și a lămurii aspectelor descrise în petiție a fost efectuată o anchetă la sediul unității de învățământ Școala Gimnazială "Ion Agârbiceanu" Cluj, de asemenea fiind purtate discuții cu tatăl elevului

Cadrul legal incident:

1. Legea nr. 198/2023 a învățământului preuniversitar;
2. Ordinului ministrului educației și cercetării nr. 4183/2022 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a unităților de învățământ preuniversitar;
3. OMENCS nr. 4742/10.08.2016 pentru aprobarea Statutului elevului
4. Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 din 04.10.2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale;

5. Ordinul nr. 5574/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, cu modificările și completările ulterioare;

6. Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, republicată, cu modificările și completările ulterioare;

7. Constituția României.

Pornind de la prevederile art. 39 din Ordinul nr. 1985/1305/5805/2016 din 04.10.2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale, **orientarea școlară și profesională se realizează cu prioritate către educația incluzivă, respectiv în unități de învățământ de masă, în acord cu tratatele internaționale la care România este parte.** În vederea promovării reale a educației incluzive, în cadrul evaluării educaționale se integrează și nevoia de sprijin în acest sens pentru fiecare copil cu dizabilități și/sau CES care frecventează unități din învățământul de masă. **Măsurile de sprijin vizează atât prevenirea și combaterea barierelor de atitudine, cât și a barierelor de mediu prin adaptarea rezonabilă a unității de învățământ în care învață copilul.**

Revenind la situația elevului _____, urmare a demersurilor efectuate se desprind următoarele:

Problema integrării sociale a copiilor cu CES este una de o importanță majoră pentru societatea românească actuală, dezvoltarea unei societăți incluzive pentru copiii cu dizabilități trebuie să reprezinte o prioritate. Incluziunea școlară eficace a elevilor cu CES depinde de cooperarea dintre părinți – școală – specialiști.

Primul rol în integrarea elevului cu CES îl are profesorul de sprijin (însoțitor) sau facilitatorul care asistă la ore. Acesta este liantul între cadrul didactic, colegi și copil. El este "vocea copilului" cu CES, putând aduce la cunoștința cadrului didactic opțiuni cu privire la îmbunătățirea relaționării cu copilul.

Incluziunea elevului cu CES trebuie realizată și prin medierea relației între coleg-copil cu CES astfel încât medierea să aducă beneficii de învățare relațională pentru ambii copii. Cadrele didactice și orice altă persoană din comunitatea școlară ar trebui să aibă în vedere faptul că un copil cu CES poate să prezinte deficite la nivelul interacțiunilor sociale, deficite de comunicare și limbaj, comportamentale (ex. stereotipii, agresivitate, auto-agresivitate). În procesul de integrare a copilului cu CES, acesta trebuie să fie înțeles, iubit și privit ca fiind egal în colectivitate, iar cadrul didactic este cel mai în măsură să creeze mediul necesar dezvoltării acestuia din punct de vedere social, comportamental și emoțional.

Pentru acesta, cadrele didactice trebuie să aibă dezvoltate abilitățile necesare pentru a răspunde nevoilor elevilor cu CES. În ceea ce privește modalitatea de comunicare, oferirea de alternative adaptative, intervenția adecvată în situații limită, canalizarea atenției, conștientizarea comunității clasei cu privire la rolul pe care fiecare îl are în integrarea elevului cu CES, adaptarea planului educațional, etc.

Reiese astfel că în cadrul procesului de integrare, cadrele didactice au nevoie de formare foarte specifică, punctuală și de intervenția și sprijinul venit din partea specialiștilor (psiholog, consilier școlar, profesor de sprijin, conducerea unității de învățământ, etc.), în caz contrar putându-se ajunge în situația în care un cadru didactic poate generaliza sau minimiza dificultățile unui elev cu CES.

În urma discuțiilor purtate cu ocazia efectuării anchetei și coroborat cu discuțiile telefonice purtate cu tatăl elevului se observă anumite discrepanțe generate, în primul rând de o comunicare deficitară între principalii actori implicați și anume conducerea școlii-părinte-elev-cadre didactice-specialiști.

Un prim aspect analizat este neînțelegerea, la nivelul unității de învățământ a circumstanțelor care determină reacțiile violente ale minorului și necunoașterea măsurilor care se impun a fi luate în vederea prevenirii și diminuării consecințelor incidentelor violente la care se expune elevul . În acest sens se impune o informare, cu acordul familiei a tuturor cadrelor didactice care predau la clasa, de către conducerea unității de învățământ, prin medicul școlar, cu privire la cazul medical al elevului , având ca scop înțelegerea diagnosticului și a modalității de interacțiune cu elevul în vederea prevenirii și diminuării consecințelor, ca urmare a acțiunilor violente ale acestuia.

Pentru realizarea unei integrări armonioase a minorului în colectivul clasei și implicit pentru diminuarea evenimentelor generate de acesta este esențială realizarea unei comunicări eficiente între părinte și cadrele didactice. În acest moment relația este una aparent tensionată, interesul superior al tuturor elevilor fiind neglijat. În acest sens se impune ca ședințele de consiliere, mediere a relației dintre școală și părinte, să aibă loc cu sprijinul consilierului școlar.

Îngrijorătoare este teama pe care ceilalți colegi o resimt în prezența minorului

în momentele tensionate generate de către acesta, teamă resimțită inclusiv de către cadrele didactice. În ceea ce privește teama colegilor, trebuie luate de urgență toate măsurile necesare înlăturării acesteia. Mediul școlar trebuie să fie unul sigur, securizat, în care elevii să învețe și să se dezvolte armonios. În nicio unitate de învățământ nu își poate face loc teama, atât de distructivă din punct de vedere emoțional, social și educativ. Ca atare, conducerea unității de învățământ, împreună cu toți specialiștii implicați (psiholog, consilier școlar, profesor de sprijin, părinți, etc.) va realiza o diagnoză la clasa a VIII-a din prisma securității și siguranței elevilor, va identifica cauzele și dificultățile și va propune măsuri de înlăturare a oricărei stări

de teamă în rândul elevilor, fie prin ore deschise la clasă, pe subiecte identificate ca stând la baza temerilor, consiliere de grup sau individuală, responsabilizare a părinților și a cadrelor didactice, etc. De asemenea se impune eficientizarea comunicării cu cadrele didactice care predau la clasă, pentru înțelegerea stării de teamă a acestora și acordarea sprijinului necesar. Este imposibil de realizat integrarea unui copil cu CES atâta timp cât principalul liant al integrării – cadrul didactic- manifestă o stare de teamă față de eventualul comportament al elevului.

În strânsă legătură cu teama față de comportamentul elevului cu CES este nivelul de formare a cadrului didactic din punct de vedere a abilităților și tehnicilor de lucru cu acesta. Având în vedere importanta dobândirii unor abilități profesionale pentru gestionarea copiilor cu CES, se impune susținerea cadrelor didactice și identificarea, cu sprijinul specialiștilor (consilier școlar, psiholog, profesor de sprijin, etc.) a unui curs de formare sau materiale suport, care să vină în ajutorul acestora. Sprijinirea cadrelor didactice prin prelucrarea unor materiale de specialitate care să îi ajute să înțeleagă comportamentele elevilor cu CES și modul în care trebuie să acționeze și să relationeze cu astfel de elevi.

Integrarea oricărui elev cu CES se face cu participarea activă a tuturor membrilor comunității școlare, astfel că, la nivelul clasei se impune concilierea tuturor conflictelor, acceptarea dificultăților pe care oricare dintre elevi le poate avea, susținerea comună, respectul reciproc, comunicarea eficientă, ascultarea tuturor părților și identificare soluțiilor punctuale. Ce trebuie să primeze este starea de bine pe care elevii clasei au dreptul să o aibă, pentru a avea un parcurs școlar eficient. În acest sens, conducerea unității de învățământ va efectua demersuri în ceea ce privește responsabilizarea tuturor, părinți și cadre didactice, cu privire la drepturile și obligațiile pe care le au în raport cu unitatea de învățământ.

Legea 272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului-Republicată, stabilește la art. 6 principiile care stau la baza respectării și garantării drepturilor copilului, în cazul de față fiind, cu prioritate, incidente sunt cele referitoare la respectarea și promovarea cu prioritate a interesului superior al copilului, egalitatea șanselor și nediscriminarea, responsabilizarea părinților cu privire la exercitarea drepturilor și îndeplinirea obligațiilor părintești, primordialitatea responsabilității părinților cu privire la respectarea și garantarea drepturilor copilului; intervenția multisectorială și parteneriatul dintre instituțiile publice și organismele private autorizate; asigurarea unei îngrijiri individualizate și personalizate pentru fiecare copil, respectarea demnității copilului, celeritate în luarea oricărei decizii cu privire la copil, asigurarea protecției împotriva abuzului, neglijării, exploatării și oricărei forme de violență asupra copilului și nu în ultimul rând, interpretarea fiecărei norme juridice referitoare la drepturile copilului în corelație cu ansamblul reglementărilor din această materie.

Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva abuzului, neglijării, exploatării, traficului, migrației ilegale, răpirii, violenței, pornografiei prin internet, precum și a oricăror forme de violență, indiferent de mediul în care acesta se află: familie, instituții de învățământ, medicale, de protecție, medii de cercetare a infracțiunilor și de reabilitare/detenție, internet, mass-media, locuri de muncă, medii sportive, comunitate etc., potrivit prevederilor art. 89 din Legea nr. 272/2004, republicată.

Astfel, orice persoană fizică sau juridică, precum și copilul pot sesiza direcția generală de asistență socială și protecția copilului din județul/sectorul de domiciliu să ia măsurile corespunzătoare pentru a-l proteja împotriva oricăror forme de violență, inclusiv violență sexuală, vătămare sau de abuz fizic sau mental, de rele tratamente sau de exploatare, de abandon sau neglijență. Angajații instituțiilor publice sau private care, prin natura profesiei, intră în contact cu copilul și au suspiciuni asupra unui posibil caz de abuz, neglijare sau rele tratamente au obligația de a sesiza de urgență direcția generală de asistență socială și protecția copilului.

Un alt act normativ, ale cărui prevederi legale sunt aplicabile, este **Ordinul nr. 1985/2016 privind aprobarea metodologiei pentru evaluarea și intervenția integrată în vederea încadrării copiilor cu dizabilități în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale a copiilor cu cerințe educaționale speciale, precum și în vederea abilitării și reabilitării copiilor cu dizabilități și/sau cerințe educaționale speciale.**¹

Ordinul nr. 5574/2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă, are la bază faptul că învățământul special integrat reprezintă o formă de instruire școlară diferențiată, precum și o formă de asistență educațională, socială și medicală complexă, destinată copiilor/elevilor/tinerilor cu cerințe educaționale speciale integrați în unități de învățământ de masă. Aceasta trebuie să corespundă nevoilor de dezvoltare ale copiilor, prin evaluarea adecvată a potențialului de învățare/dezvoltare și prin asigurarea reabilitării, recuperării și compensării deficiențelor ori tulburărilor, dificultăților de învățare. Copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă beneficiază de suport educațional prin cadre didactice de sprijin și itinerante, de la caz la caz.

Față de dispozițiile legale de mai sus, în temeiul prevederilor art. 59 din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. f), art. 24 și art. 26 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea

¹ Art. 7 alin. (2) Evaluatorii din diverse sisteme implicate - de sănătate, educație, asistență socială etc. - colaborează și se completează, evitând suprapunerile și omisrurile din evaluare și asigurând o abordare holistică a copilului. Art. 8 (1) Evaluarea complexă a copilului cu dizabilități și/sau CES are drept obiective încadrarea în grad de handicap de către comisia pentru protecția copilului și/sau orientarea școlară și profesională de către COSP, însoțite obligatoriu de un plan de abilitare-reabilitare pentru copiii încadrați în grad de handicap, respectiv un plan de servicii individualizat pentru copiii orientați școlar/profesional de COSP. Art. 11 (3) Prin utilizarea metodei managementului de caz se realizează **coordonarea acțiunilor și colaborarea interinstituțională organizată, riguroasă, eficientă și coerentă pentru copil, părinți/reprezentant legal și alte persoane importante pentru copil, prin intermediul căreia se asigură evaluarea și intervenția integrată în vederea abilitării și reabilitării copilului cu dizabilități și/sau CES.** Art. 17 (2) Pentru copiii care au certificate de încadrare în grad de handicap și/sau de orientare școlară și profesională nu se mai aplică evaluarea inițială, ci se trece direct la etapa de reevaluare complexă. Art. 21 (1) Evaluarea complexă vizează evaluarea multidisciplinară a copilului sub aspect social, medical, psihologic și educațional, documentarea și utilizarea evaluărilor în scopul încadrării în grad de handicap, a orientării școlare și profesionale de către COSP și a planificării serviciilor și intervențiilor pentru abilitare și reabilitare, inclusiv a serviciilor psihoeducaționale.

și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, pentru realizarea scopului constituțional și legal al instituției Avocatul Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice, Avocatul Poporului emite prezenta:

RECOMANDARE

Directorul unității de învățământ, în exercitarea prerogativelor conferite de lege va dispune următoarele:

a) Informarea părinților, a elevilor și a cadrelor didactice de la clasa cu privire la educația incluzivă și incluziunea socială a copiilor cu dizabilități și/sau CES, cu sprijinul consilierului școlar și îndrumarea familiei în identificarea și asigurarea prezenței unui facilitator, după caz;

b) Informarea, cu acordul familiei a tuturor cadrelor didactice care predau la clasa a VIII-a prin medicul școlar, cu privire la cazul medical al elevului având ca scop înțelegerea diagnosticului și a modalității de interacțiune cu elevul în vederea prevenirii și diminuării consecințelor, ca urmare a acțiunilor violente ale acestuia;

c) Realizarea, împreună cu specialiștii din cadrul unității de învățământ a unei diagnoze la nivelul clasei din prisma securității și siguranței elevilor, identificarea cauzelor/dificultăților și luarea măsurilor de înlăturare a oricărei stări de teamă existentă în rândul elevilor și a cadrelor didactice.

Directorul unității de învățământ va informa Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Cluj – Napoca, cu privire la însușirea Recomandării și măsurile dispuse, în termen de 30 de zile de la comunicarea acesteia.

Cu deosebită considerație,

AVOCATUL POPORULUI

